

Monumentnummer*: 523377

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 21 mei 2002
Kadaster deel/nr 82762/105

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Leeuwarden	Leeuwarden	Fryslân					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Ruiterskwartier	111			8911 BR	Leeuwarden		
Ruiterskwartier	113			8911 BR	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel			
Leeuwarden	B	4876	A2				
Leeuwarden	B	4876	A1				

Omschrijving**

Inleiding

PRAKTIJK MET BOVENWONING, thans reisbureau met kantoor op de hoek van Ruiterskwartier en de smalle Doelesteeg, in februari 1936 in Zakelijk Expressionistische stijl ontworpen door Piet de Vries als tandartsenpraktijk van M. van Kollem met bovenwoning.

De architect vertelde in 1980 over dit pand: "In het gebouw 'Hoogstins' uit 1936 aan het Ruiterskwartier had de tandarts op de begane grond zijn praktijk en op de verdieping zijn woonvertrekken. Het verschil is hier eveneens aangegeven door een kleinere roedeverdeling in de vensters op de begane grond. Die op de verdieping zijn open. De entree staat afzonderlijk en wordt boogvormig ontsloten. Bewust heb ik brutaalweg een horizontaal element in deze gevelwand in de binnenstad aangebracht. De kap is beschermend, alles omvattend." Na het eigen woonhuis met atelier aan de Druifstreek kan dit pand aan het Ruiterskwartier met eenzelfde functionele indeling beschouwd worden als het belangrijkste individuele nieuwbouwpand in het historische stadsweefsel van de architect. Net als Doeke Meintema, een van zijn leermeesters op de mts in Leeuwarden, heeft De Vries gewerkt op het bureau van Ed. Cuypers, de kweekvijver van de Amsterdamse School en bij Harry Elte. Hij vervolgde intussen zijn architectuuropleiding in Amsterdam. Piet de Vries behoorde tot de tweede generatie van Amsterdamse School-architecten in Friesland. Geeft zijn eigen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

woonhuis daar nog uitdrukking van, dit pand aan het Ruiterskwartier is al in een Zakelijk Expressionisme gebouwd. Sinds jaar en dag is op de begane grond een reisbureau gevestigd waarvoor het interieur diverse malen is verbouwd en de pui vernieuwd. De verdiepingen, grotendeels in oorspronkelijke staat, zijn bij een advocatenkantoor in gebruik.

Omschrijving

EXTERIEUR: Hoekpand, drie bouwlagen met tentkap hoog en op een vrij diepe rechthoekige grondslag. Het tentdak met een flink overstek is gedekt met blauw geglazuurde golfpannen en heeft zinken mastgoten. De achterbouw van een brede travee aan de Doelesteeg lijkt twee lagen hoog maar heeft achter een diep balkon ook drie volledige lagen met een plat dak. De gevels zijn in Vlaams verband gemetseld van een warmrode handvormsteen met uitzondering van de zijgevel op de beganegrond die beplaat en de genoemde achterbouw die vlak gestuct is. De voorgevel bevat op de begane grond een brede bedrijfspui, thans met een moderne aluminium pui, en de oorspronkelijke ingang tot de bovenwoning. Deze bestaat uit een rondgesloten opening met een anderhalfsteens ontlasting met een deur met een benedenveld van profiellatten en daarboven een door lijstjes omkaderd rechthoekig deurvenster. Op de zijpenanten na is de tweede bouwlaag over de volle breedte met een oorspronkelijke pui van ijzer en glas geopend. Links een gemetseld ondiep balkon met stijlenhekje voor de deur; overigens een zeer breed venster met zijlichten achter een iets uitgemetselde bloembak over de overige breedte. Op de derde laag een inpandig balkon over de volle breedte. De borstwering springt weinig terug, waardoor de zijpenanten enigszins loskomen. Die springen op 2/3 hoogte terug om zijvensters van het balkon te omvatten en het overstek van het dak meer gestalte te geven. De driedelige pui achter het balkon bevat glas in ijzer vensters en deuren.

Aan de achterzijde van de zijgevel staat een liggend venster met ijzeren raam en een houten deur met glaspaneel en staand venster. Op de tweede bouwlaag staat vooraan een kleine erker met glas-in-lood in de zijgevel, vervolgens een breed liggend venster ter verlichting van de trappenhal met ijzeren raam met roeden en glas-in-lood en een staand venster met (geblindeerd) glas in ijzer. In de achterbouw staat een grote segmentvormige erker met glas in ijzer. De zijgevel op de derde bouwlaag is gesloten op een klein venster aan de achterzijde na; het laatste travee bestaat uit een achter een ruim balkon staande glaspui met openslaande deuren.

INTERIEUR: Het interieur is nog goeddeels in oorspronkelijke staat. Alle trappenhuisen met ruime hallen hebben een hoge lambrisering van afgelijste, mahoniekleurige platen, naast de trappen in de vorm van grote treden. Voor de aanvang van de trappen op begane grond en verdieping is de lambrisering ingeleid door getimmerde penanten. Om de trapgaten gesloten, getimmerde, brede borstweringen, soms met ingebouwde verwarmingsradiatoren en roosters. De ruime hal op de begane grond een deur naar de (voormalige) praktijk, een meterkast en drie verdiepte spiegelvakken. In de ruime hal op de tweede laag komen de deuren van alle vertrekken uit, daartussen op de lambrisering een viertal kokervormige lichtarmaturen. De hal wordt verlicht door een breed glas-in-lood venster in expressionistische stijl, gesigneerd: Atelier N.E.G. groningen; ontw. jac wykmans. De strekking van het beeldverhaal is onduidelijk: een vrouw die met sokken bezig is, een paar in omhelzing, een oceaanstomer, industriële bouwsels, een melkster, enz. Op de eerste laag is de representatieve L-vormige salon aan de voorzijde nog goeddeels in oorspronkelijke staat met onder meer een houten lambrisering met kokervormige hoekpenanten en wandkastjes, een erkervenster met expressionistisch glas-in-lood met voorstellingen van muziek, dans, enz., een hoek met een kokervormige uitsparing tot in het plafond voor indirecte verlichting, te weerszijden van de (dichtgezette) suitedeuren wandzuilen die een soort rooster voor indirecte verlichting dragen. De aankleding geven de ruimte een dynamiek die door geometrische vormen beheerst wordt. De smallere achtersalon met hoge houten lambrisering wordt door een zijraam op het westen verlicht. De daarachter gelegen keuken heeft nog goeddeels de oorspronkelijke inrichting met onder meer granito aanrecht, hoge wandbetegeling, stookplaats, kastenwand, glazenkast en is verlicht met venster en deur met glaspaneel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

op het westen. Ook de achterkamer aan de zijde van de Doelesteeg, verlicht door een hoog erkervormig element is van een hoge houten lambrisering voorzien. In de trappenhal naar de derde laag een staand venster op het noorden met glas-in-lood van de eerder genoemde firma, maar met abstracte compositie. Op de derde laag is een achterkamer met openslaande deuren naar een balkon. De voorsalon en een achterliggend vertrek zijn met elkaar verbonden en aan de halzijde voorzien van een glazen loket. In een zijvertrekkje aan de voorzijde een bruynzeelkeuken uit de jaren-vijftig. De zolderruimten zijn met wanden, voorzien van deuren afgetimmerd.

WAARDERING

Praktijk met bovenwoning van algemeen architectuurhistorisch en stedenbouwkundig belang vanwege

- de bijzondere plaats die het pand inneemt in het oeuvre van architect Piet de Vries;
- de uit- en inwendige gave en stijlzuivere Zakelijk Expressionistische stijl;
- de dominante positie in de hoek van het ruime Wilhelminaplein en op de hoek van de smalle Doelesteeg.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Woningen en woningbouwcomplexen	Werk-woonhuis	
Woningen en woningbouwcomplexen	Werk-woonhuis	Praktijkwoning
Cultuur, gezondheid en wetenschap	Gezondheidszorg	Gezondheidscentrum

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument